

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Komentarz

Wydanie 2.

Przedmowa do wydania drugiego

W okresie, jaki upłynął od pierwszego wydania niniejszego Komentarza, znacznie powiększył się dorobek piśmienniczy i orzeczniczy dotyczący stosowania i wykładni Karty Praw Podstawowych i jej znaczenia w europejskim systemie ochrony praw podstawowych; dorobek ten jest uwzględniany i analizowany w aktualnym wydaniu Komentarza. Okres 2012–2019 jest przełomowy dla uzasadniania i budowania teorii praw podstawowych UE przez orzecznictwo sądowe i doktrynę prawa. W tym czasie orzecznictwo Trybunału stopniowo odchodzi od postrzegania i interpretowania przepisów Karty poprzez pryzmat dotychczasowego dorobku w dziedzinie swobód unijnych i zasad ogólnych prawa, stanowiących część prawa Unii. Wprawdzie nadal zasady ogólne prawa Unii są obszernie powoływane w uzasadnieniach orzeczeń, lecz pełnią one w istocie głównie funkcje argumentacyjne lub są ujmowane jako aksjologiczna lub normatywna podstawa prawa podstawowych w Karcie; prawa te są kwalifikowane najczęściej jako konkretyzacja lub potwierdzenie danej zasady ogólnej prawa, natomiast nie są – w sensie ontologicznym – tą zasadą ogólną, lecz prawem podmiotowym. Następnie Trybunał poświęca więcej uwagi niż dotychczas normatywnemu rozróżnieniu między prawem (*right*) a zasadą (*principle*) przewidzianemu przez Kartę. Wprawdzie nie mamy tu do czynienia z rozwiniętą koncepcją zasady w rozumieniu Karty, lecz zasługą Trybunału jest autorytatywne kwalifikowanie pewnych przepisów Karty jako zawierających zasady, a innych jako zawierających prawa. W orzecznictwie TS da się ponadto zauważyć w rezultacie podejścia do przepisów Karty jako praw uznanych w Karcie Praw Podstawowych, budowanie przez Trybunał względnie spójnej doktryny ograniczeń tych praw i testu „limitacyjnego” w oparciu o art. 52 ust. 1 Karty, a nie jak dotychczas, w nawiązaniu do koncepcji derogacji i ograniczeń swobód unijnych. Wreszcie, Trybunał z pewnymi trudnościami odnajduje drogę do poszanowania pluralistycznego charakteru systemu ochrony praw podstawowych UE, nadal uznając istotne znaczenie w tym systemie zasad ogólnych, stanowiących część prawa Unii, Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz tradycji konstytucyjnych państw członkowskich Unii. W nowszym orzecznictwie, dotyczącym m.in. niezależności i niezawisłości sędziów i sądów, Trybunał sytuuje niektóre prawa podstawowe w szerszym kontekście podstawowych zasad strukturalnych prawa UE, jak: zasada praworządności, wzajemnej współpracy czy zasada wzajemnego zaufania. W definiowaniu relacji praw podstawowych UE z prawami konstytucyjnymi państw członkowskich istotną rolę powinna odgrywać także zasada poszanowania tożsamości narodowej państwa członkowskiego UE.

Niniejsze drugie wydanie Komentarza uwzględnia stan prawny na dzień 1.10.2019 r.

Prof. zw. dr hab. *Andrzej Wróbel*

Warszawa, 10 listopada 2019 r.

[Przejdź do księgarni →](#)